

EUROOPA KOMISJONI VASTUSED EUROOPA KONTROLLIKOJA ERIARUANDELE „ETTEVÕTETE ENERGIATÕHUSUS: MÕNINGANE ENERGIASÄÄST, KUID PUUDUSED KAVANDAMISES JA PROJEKTIDE VALIMISES“

KOKKUVÕTE

I. Energiatõhususel on täita oluline roll energialiidu üldeesmärkide ning Euroopa rohelises kokkuleppes esitatud ELi 2030. ja 2050. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisel.

Energiatõhususe meetmete oluline suurendamine on lahutamatu osa kõigist stsenaariumidest, mille komisjon 2030. aasta kliimaeesmärgi kava raames välja töötas¹. Seetõttu tegi komisjon paketi „Eesmärk 55“² raames ettepaneku vaadata läbi energiatõhususe direktiiv.

Energiatõhususeesmärk peaks suurenema praeguse energiatõhususe direktiivi 32,5 %-lt (ja vähem kui 30 %-lt riiklikes energia- ja kliimakavades) 36 %-le energia lõpptarbimise puhul ning 39 %-le primaarenergia tarbimise puhul, mis vastab kavandatud 9 %-le energiatarbimise edasisele vähendamisele ELis.

II. Energiasüsteemi ümberkujundamise õnnestumiseks peavad kõik majandussektorid muutuma energiatõhusamaks. Ettevõtted tegutsevad tööstus-, transpordi- ja teenindussektoris, mis moodustavad rohkem kui kaks kolmandikku energia lõpptarbimisest.

Enamik liikmesriikide rakendatavatest energiatõhususe rahastamismeetmetest on osa energiatõhususe direktiivi artikli 7 kohastest energiatõhususkohustustest. Komisjoni ettepanek energiatõhususe direktiivi läbivaatamise kohta laiendas neid kohustusi, pea kahekordistades nõutavat energiasäästu 0,8 %-lt 1,5 %-le energia lõpptarbimisest.

Nende sektorite puhul, millele rakendatud poliitikameetmed olid suunatud, tuleneb suurim osa liikmesriikide teatatud energiasäästust valdkonnaülestest meetmetest, mida ei saa seostada ühe sektoriga. Enamik meetmeid (teatatud meetmete arvu alusel) on suunatud teenustele ja tööstusele, mis hõlmavad enamikku ettevõtjaid (v.a transpordiettevõtjad) ja avalikku sektorit.

III. Ühtekuuluvuspoliitika fondid on üks peamisi ELi rahastamisallikaid, millest toetatakse ettevõtete energiatõhususse tehtavaid otseinvesteeringuid. See toetus on äärmiselt oluline, arvestades, et energiatõhusus on üks valdkondi, kus investeerimispuudujääk ELis on suurim, ning ELi rahastamine on peamine liikumapanev jõud, mis aitab suurendada ja võimendada investeeringuid energiatõhususse.

V. Energiatõhususe direktiivis rõhutatakse energiasäästupotentsiaali ja ettevõtete panust liidu energiatõhususe eesmärkide saavutamisele. Kohustuslikud riiklikud energiatõhususe tegevuskavad hõlmavad liikmesriikide rahastamisvajadusi.

VI. Hoolimata selge seose puudumisest mõne programmi kavandamisdokumentidega, aitasid riiklike ametiasutuste valitud projektid nende prioriteetide saavutamisele kaasa. Rahastamisvahendite valiku põhjenduste esitamine ei olnud 2014.–2020. aasta eeskirjade kohaselt vajalik, kuid seda hakatakse nõudma uuel perioodil.

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks, 17.9.2020, COM(2020) 562 final.

² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Eesmärk 55“: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni, 14.7.2021, COM(2021) 550.

VIII. Komisjon nõustub kontrollikoja hinnanguga, et investeeringud olid üldiselt tõhusad.

X. Rahastamisperioodil 2021–2027 on poliitikaeesmärgi nr 2 („Keskkonnahoidlikum, vähese CO₂-heitega...“) raames kaks erieesmärki, millel on erinevad ühised väljund- ja tulemusnäitajad. Ühtekuuluvuspoliitika järelevalvesüsteem võimaldab näitajaid vastavalt konkreetsetele eesmärkidele filtreerida.

Komisjon leiab, et energiatõhususe meetmete mõõtmisel on asjakohane näitaja ka primaarenergiamahukus.

XI. Komisjon leiab, et kontrollikoja arvatud hinnanguline panus, mis saadi ajavahemikul 2014–2020 investeeringutest, mille ettevõtted Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Ühtekuuluvusfondi raames energiatõhususse tegid, tuleks asetada 2020. aasta energiatõhususe eesmärgi konteksti. See viiks kontrollikoja arvustes tehtud eelduste kohaselt hinnanguni, et projekti raames saavutatud kokkuvõtte moodustab ligikaudu 2,3 % 2020. aasta eesmärgi saavutamiseks vajalikest jõupingutustest.

See kujutab endast olulist panust, kui seda hinnata energiatõhususe eesmärkide saavutamisele kaasaitavate eri osalejate kontekstis, kellest ettevõtjad moodustavad vaid väikese osa, ning erinevate meetmete kontekstis, mida liikmesriigid võtavad energiatõhususe direktiivi, hoonete energiatõhususe direktiivi, ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ja jõupingutuste jagamise määruse raames energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks, millele lisanduvad veel sõidukite CO₂-heite normid ja muud poliitikameetmed, nagu maksumeedmed, tarnijakohustused, teavituskampaaniad, nutiarvestid ja tootepoliitika (ökodisain ja energiamärgistus). Tegelikult moodustab ELi rahaline toetus ning eelkõige ERFi ja Ühtekuuluvusfondi toetus vaid osa üleilmsetest jõupingutustest.

XII. Esimene taane: Komisjon nõustub esimese soovitusega osaliselt.

Teine taane: Komisjon nõustub teise soovitusega.

SISSEJUHATUS

01. Nagu energiatõhususe direktiivis sätestatud, võib väljund osutada tööle, teenusele, kaubale või energiale.

02. Komisjon rõhutab, et energiatõhususe parandamine aitab kaasa ka energiaturu vastupidavusele, vähendades energianõudlust, energia importi ja energiatarbijate energiaarveid, ning seega leevendab see ka energiahindade tõusu korral selle majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

05. Hiljutises energiatõhususe direktiivi uuesti sõnastamise ettepanekus (artikkel 4) on sätestatud liidu siduv eesmärk vähendada 2030. aastaks energiatarbimist 9 % (nii primaarenergia kui ka lõppenergia puhul võrreldes 2020. aasta võrdlusenaariumi prognoosidega 2030. aastaks). See uus eesmärk tähendab lõppenergia tarbimise vähendamist 36 % ja primaarenergia tarbimise vähendamist 39 % võrra aastaks 2030 vastavalt kliimaeesmärgi kavale lisatud mõjuhinnangule³.

07. Riiklike eesmärke nimetatakse 2018. aasta läbivaadatud energiatõhususe direktiivis riiklikeks panusteks. Need määratakse kindlaks liikmesriikide poolt.

Komisjon analüüsib liikmesriikide kindlaks määratud panust, et hinnata, kuidas nad üheskoos aitavad kaasa ELi eesmärgi saavutamisele. Kuna aga liikmesriikide panused on soovituslikud, ei ole komisjonil õigust nende eesmärkide saavutamisse otseselt sekkuda.

13. Riiklike energiatõhususe tegevuskavadega loodi raamistik riiklike energiatõhususe strateegiate väljatöötamiseks ning need hõlmasid energiatõhususe suurendamise meetmeid, millega saavutada 2020. aastaks riiklikud energiatõhususe eesmärgid.

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks, COM(2020) 562 final, 17.9.2020.

Nagu on sätestatud energiatõhususe direktiivis, sisaldasid riiklikud energiatõhususe tegevuskavad poliitikameetmeid, mille abil saavutada liikmesriigi püstitatud esialgne riiklik energiatõhususe eesmärk.

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad olid laiaulatuslikud strateegilised poliitikadokumendid ning liikmesriigid võisid kasutada riiklikes energiatõhususe tegevuskavades tehtud analüüsi ühtekuuluvuspoliitika programmi ettevalmistamiseks, et teha kindlaks investeerimistõkked ja kehtestada sidus lähenemisviis energiatõhususe parandamiseks riiklikul tasandil. Riiklike energiatõhususe tegevuskavade meetmete kohaldamisala ei olnud siiski piiratud ELi või avaliku sektori vahenditest rahastatavate finantsmeetmetega. Riiklikel energiatõhususe tegevuskavadel oli lai poliitiline ulatus, mis hõlmas muu hulgas sellised poliitikameetmed nagu maksud, tarnijakohustused, teavituskampaaniad, nutiarvestid, tootepoliitika (ökodisain ja energiamärgistus) ning ehitusalased õigusaktid.

Tuleks märkida, et need ei olnud eesmärkide ega kavandatud meetmete osas õiguslikult siduvad ning et õigusraamistikus ei nõutud seose loomist riiklike energiatõhususe tegevuskavade ja riikliku või ELi rahastamise vahel, sealhulgas ERFi/Ühtekuuluvusfondi osas.

TÄHELEPANEKUD

34.b) Kuigi rakenduskavade riiklike energiatõhususe tegevuskavadega vastavusse viimine tuleks tõepoolest tagada, võib rakenduskavade ettevalmistamise ja vastuvõtmise erinev ajakava võrreldes sama protsessiga riiklike energiatõhususe tegevuskavade puhul muuta sellise ühtlustamise keeruliseks.

37. Komisjon juhib tähelepanu, et energiasüsteemi ümberkujundamise ja kliimapöörde õnnestumiseks peavad kõik majandussektorid muutuma energiatõhusamaks. Ettevõtted tegutsevad tööstus-, transpordi- ja teenindussektoris, mille arvele langeb rohkem kui kaks kolmandikku energia lõpptarbimisest.

43. Komisjon osutab punktide 13 ja 34 vastustele.

44. Sloveenia korraldusasutus kinnitas, et kui 2014.–2020. aasta rakenduskavade raames toetatakse ettevõtteid ühtekuuluvuspoliitika vahenditest PA1 ja PA3 raames, on olemas ka mõned konkreetset meetmed, mis on suunatud ettevõtete (peamiselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad) ressursi- ja energiatõhususele. Nendel meetmetel ei ole riiklikus energiatõhususe tegevuskavas otsust alust, kuid selliste meetmete kavandamisel kooskõlastab majandusministeerium tavaliselt tegevust taristuministeeriumiga, mis vastutab energiatõhususe eest. Ettevõtete toetamisel edendatakse ressursi- ja energiatõhusust tavaliselt valikukriteeriumide abil, mis annavad lisapunkte ressursi- ja energiatõhususe suurendamise eest⁴.

45. Ühissätete määrus sisaldab riiklike energia- ja kliimakavasid käsitlevat konkreetset eeltingimust, mida liikmesriigid peavad täitma, et komisjonilt hüvitist saada. Ühissätete määruses on ka sätestatud, et programmides tuleb esitada kokkuvõtte probleemidest, sealhulgas riiklikes energia- ja kliimakavades kindlaks määratud probleemidest. „Järjepidevuse kontroll“ hõlmab palju enam kui riiklike energia- ja kliimakavadega seotud probleemid.

75. Komisjoni 2014. aasta tehniliste suunistes, mis käsitlevad hoonete energiatõhusamaks renoveerimise rahastamist ühtekuuluvuspoliitika vahenditega, rõhutatakse standardite rolli energiatõhususe investeringute üle otsustamisel.

Komisjon märgib, et vastavalt ühissätete määrusele (2021–2027) tagab korraldusasutus, et tegevuste valimisel peetakse silmas seda, et need esindaksid toetuse summa, elluviidavate tegevuste ja eesmärkide saavutamise vahelist parimat suhet. Valikukriteeriumides ja -menetlustes tuleks

⁴ Link viimasele Sloveenia riiklikule energiatõhususe tegevuskavale: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf

prioriseerida tegevusi, mis maksimeerivad liidu rahastamise panust programmi eesmärkide saavutamisse. Nende sätete eesmärk on vältida selliste projektide valimist, mille panus programmi eesmärkide saavutamisse on väike. Lisaks tuleb enne programmi heakskiitmist põhjendada toetuse liiki, nii saab komisjon vältida toetuste kasutamist olukorras, kui rahastamisvahendid annaksid parema tulemuse.

76. Standardeid peeti koos muude poliitikameetmetega olulisteks vahenditeks, millega saavutada 2030. aastaks suuremad energiatõhususe eesmärgid. Standardid võivad käsitleda erinevaid aspekte, nagu energiasäästuhoonete standardid hoonete puhul ning ökodisaini direktiivi ja energiamärgistuse määruse nõuded toodete puhul. Nende erineva laadi ja ELi õigustiku mitmekesisuse tõttu on raskem kehtestada ettevõtjatele ühiseid standardeid.

81. Energiatõhususega seotud tegevuse riskide vähendamise platvormi (DEEP) andmebaas, avatud lähtekoodi algatus, mida Euroopa Komisjon toetab alt üles suunatud teavitamise eesmärgil ja mille eesmärk on eelkõige vähendada energiatõhususe investeeringute riski, vähendades finantseerimisasutuste ja turuosaliste tajutavat energiatõhususe meetmete riski. Selle eesmärk ei ole töötada välja ametlikke finants- ega tehnilisi võrdlusaluseid, mis on seotud minimaalse või keskmise energiatõhususe eesmärkidega. Samuti on oluline rõhutada, et kuigi DEEP sisaldab enam kui 17 000 projekti, ning hiljuti suurenes projektide arv rohkem kui 24 000ni, ei pruugi teatud riikide ja konkreetsete meetmete mõned andmekogumid olla statistiliselt oluliste võrdluste jaoks kriitilise suurusega.

88. Komisjon rõhutab, et vastavalt kontrollikoja tähelepanekutes 81–87 esitatule olid energiatõhususe projektid tõhusad.

Lisaks leiab komisjon, et energiatõhususega seotud tegevuse riskide vähendamise valimi ja kontrollikoja poolt käesolevas auditis kasutatud valimi vahel võib olla erinevusi, mis võivad selgitada erinevusi, mis kontrollikoda leidis seoses vältimiskulude mediaanväärtusega.

Tegelikult võib vältimiskulude mediaanväärtus oluliselt erineda sõltuvalt konkreetsetest meetmeliikidest või liikmesriigist või piirkonnast. Seetõttu võivad nende muutujate suhtelise osatähtsuse erinevused valimis põhjustada erinevusi valimi mediaanväärtustes. Lisaks rõhutab komisjon, et osa DEEPi andmebaasi kogutud projektidest võib pidada energiatõhususe investeeringute parimate tavade näideteks, mille eesmärk on näidata energiatõhususe investeeringutest saadavat rahalist kasu ning edendada selliste investeeringute ärimudelit. See võib olla ka teguriks, mis võib näidata DEEPi andmebaasi mediaankulusid väiksemana võrreldes ERFi ja Ühtekuuluvusfondi projektidega.

94. Ühine vastus punktidele 94–98

Kulutõhususe hindamisel tuleb arvesse võtta mitte ainult energiasäästu, vaid ka energiatõhususe investeeringutest tulenevat mitmesugust kasu, panust mitme poliitikaeesmärgi saavutamisse, suutlikkust käivitada erainvesteeringuid ka keerukamates valdkondades ning kasu väljaspool energiasäästu, näiteks majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud.

See hõlmab muu hulgas kasvuhoonegaaside vähendamist, ettevõtete kulude üldist vähendamist tootlikkuse ja konkurentsivõime suurenemise tõttu, varade väärtuse suurenemist ning varade kasuliku eluea pikenemist ning uute töökohtade loomist. Kui tahta tuua näidet kulutõhusa hindamise muu kasu tähtsuse kohta, siis on Rahvusvaheline Energiaagentuur (IEA) tööstussektori puhul hinnanud, et tootlikkus ja tegevustulud võivad anda kuni 2,5-kordse energiasäästu⁵.

98. ELi vahendite kasutamist sellistes projektides tuleb põhjalikult hinnata. Investeeringuprojekti tulemuslikkus ei peaks olema seotud mitte ainult finantstulemustega, vaid ka muude kriteeriumidega,

⁵ Näiteks energiatõhususest tulenevat mitmesugust kasu käsitleva IEA uuringu kohaselt langes energiatõhususe meetmete tasuvusperiood 4,2 aastalt 1,9 aastale, kui tööstusettevõtete tootlikkuse ja tegevusest saadava kasu väärtus integreeriti nende traditsioonilistesse sisemise tulumäära arvutustesse.

nagu energiasääst ja kasvuhoonegaaside vähendamine, ettevõtte kulude üldine vähendamine (konkurentsivõime suurendamine ja töökohtade säilitamine/loomine).

99. Teatavatel tingimustel (näiteks teatavates liikmesriikides) võib toetuste kasutamine olla lühiajalises perspektiivis ainus võimalus energiatõhususse investeerimiseks, näiteks ettevõtjate puhul, kellel on raskusi turule juurdepääsuga või puudub see üldse, et ise selliseid toiminguid rahastada.

Enne 2021.–2027. aasta programmide heakskiitmist kontrollib komisjon põhjendusi, mis liikmesriigid on toetuste kasutamiseks esitanud, et teha kindlaks, kas toetuste kasutamist nõudvad tingimused on asjaomasel liikmesriigis või piirkonnas tõepoolest täidetud.

105. Eelarve jagatud täitmise raames on projektide valik ja projektide valimise kriteeriumide valik seotud liikmesriikide korraldusametuste volituste ja kohustustega. Komisjonil on nõuandev pädevus järelevalvekomiteedes, kus kiidetakse heaks projektide valimise meetodika ja kriteeriumid.

Tasuvusaeg ei ole ainus tõhususe näitaja ja seda võib olla raskem kontrollida, kuna see sõltub mitmest *ad hoc* eeldusest. See võib tekitada projektiarendajatele halduskoormust, mis heidutaks neid investeringuid tegema, kahjustades seega poliitikaeesmärkide saavutamist. Kehtestatud menetlused peaksid olema proportsionaalsed toetuse suurusega ning võtma arvesse toetuse vormi ja muid eritingimusi. Lisaks, nagu on märgitud vastuses kontrollikoja eriaruandele nr 11/2020, leiab komisjon, et hoonete puhul tuleb valikukriteeriumid ja -menetlused kohandada iga meetme konkreetsetele eesmärkidele, võttes arvesse, et sellised hoonetesse tehtavad investeringud on projektipõhised, mittestandardised ja sõltuvad mitmest tegurist, nagu hoone seisukord, ilmastikutingimused, töjõukulud, energiakulud, materjalikulud ja kasutusviis.

2014. aastal avaldatud komisjoni tehnilistes suunistes, mis käsitlevad hoonete energiatõhusamaks renoveerimise rahastamist ühtekuuluvuspoliitika vahenditega, leiti, et kulutõhususe hindamiseks soovitatakse üldiselt kasutada nüüdispuhasväärtust, mitte lihttasuvusaega, sest see võimaldab võtta arvesse projekti rahavooge kogu selle eluea jooksul.

107. Kaasseadusandjad määrasid kindlaks ühtekuuluvuspoliitika programmide tulemusraamistiku ulatuse, mis põhineb finants- ja väljundnäitajatel, mida tuleb hinnata vahehindamisel ja programmi lõpetamisel.

Regulatiivsete nõuete hulka ei kuulunud ettepanek, et programmid peavad jälgima rahastatud meetmete tulemusi, sest see oleks tekitanud ametiasutustele ja toetusesaajatele väga suure koormuse. Programmide mõju hindamine tähendab programmide hindamist riiklikul ja ELi tasandil.

Kaasseadusandjad määrasid 2014.–2020. aasta õigusaktides kindlaks tulemusraamistikule esitatavad nõuded. Ajavahemiku 2021–2027 jaoks muutsid kaasseadusandjad tulemusraamistikuga seotud sätteid, et lisada toetusesaajate tasandi tulemusnäitajad.

110. Praegune hinnanguline kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärk on 20 miljonit tonni erinevate investeerimisprioriteetide, sealhulgas energiatõhususe valdkonnas. Madalamat eesmärki põhjendatakse peamiselt esialgsetes programmides esinenud vähete arvutusvigade kõrvaldamisega.

Ettevõtete energiatõhususe kohta ühist näitajat ei kehtestatud. Mitmes programmis kasutati aga investeerimisprioriteeti 4b, mille puhul kasutati ettevõtete näitajaid ja kasvuhoonegaaside hinnangulise vähendamise ühist näitajat (kasutades riiklikke meetodeid)⁶.

112. Programmipõhised tulemusnäitajad aastatel 2014–2020 pidid olema mõju-/taustanäitajad, mille eesmärk oli kajastada üldist suundumust, millele programm pidi kaasa aitama⁷.

⁶ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/In-profile-Cohesion-policy-reducing-GHG/cwbb-y39w>

114. Oma laadilt on programmpõhised näitajad iga programmi puhul erinevad. Nende eesmärk oli jälgida toetatavate projektide mõõdet programmi tasandil.

116. b). Rahastamisperioodil 2021–2027 on poliitikaeesmärgi nr 2 („Keskkonnahoidlikum, vähese CO₂-heitega...“) raames kaks erieesmärki: 2.1 „Energiatõhususe edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine“ ja 2.2 „Taastuvenergia edendamine kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/2001...“. ERFi/Ühtekuuluvusfondi määruse (EL) 2021/1058 I lisas on mõlema erieesmärgi kohta sätestatud asjaomased ühised väljund- ja tulemusnäitajad. Ühtekuuluvuspoliitika järelevalvesüsteem (sätestatud ühissätete määrusega (EL) 2021/1060) võimaldab näitajaid vastavalt konkreetsetele eesmärkidele filtreerida.

Komisjon leiab, et energiatõhususe meetmete mõotmisel on oluline näitaja ka primaarenergiamahukus.

Hoonete puhul on hoonete energiatõhususe direktiivis (artikkel 3 ja I lisa) sätestatud meetodika kohaselt taastuvenergia üks hoone energiatõhususe komponente. Hoone energiatõhusust mõõdetakse kWh/m² aasta kohta, mis ühendab energianõudlust, energiatarbimist ja kohapealse tootmist (nt võrgugaas, võrguelektrienergia ja kohapealne taastuvenergia). Hoone energiatõhususe arvutamisel on olulised nii energiasääst kui ka toodetud taastuvenergia.

120. Komisjon on seisukohal, et kontrollikoja prognoositud panus tuleks asetada konteksti. Eelkõige tuleks selles arvesse võtta erinevaid meetmeid, mida liikmesriigid on üleilmse eesmärgi saavutamiseks võtnud. Energiatõhususele aitavad kaasa muud poliitikameetmed, st maksumeed, tarnijakohustused, teavituskampaaniad, nutiarvestid ja tootepoliitika (ökodisain ja energiamärgistus).

Lisaks leiab komisjon, et kontrollikoja prognoositud panus tuleks 2030. aasta eesmärgi asemel asetada 2020. aasta energiatõhususe eesmärgi konteksti, kuna projektid vastavad programmitöö perioodile 2014–2020 ja 2030. aasta energiatõhususe eesmärk lepiti kokku alles programmitöö perioodi 2014–2020 lõpus, kui kaasseadusandjad võtsid 2018. aasta detsembris vastu energiatõhususe direktiivi muutva direktiivi (EL) 2018/2002. Seega oleks ajalooline võrdluspunkt 2013. aasta ja kontrollikoja esitatud loogika kohaselt oli 2014. aasta alguses, mil algas programmitöö periood 2014–2020, v.a 2020. aasta energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks säästa 21 miljonit naftaekvivalenttonni. Sellest võiks järeldada, et projekti sääst pärast kõigi rahastatud projektide käivitumist moodustab ligikaudu 2,3 % 2020. aasta eesmärgi saavutamiseks vajalikest jõupingutustest.

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

123. Nagu eespool rõhutatud, on ühtekuuluvuspoliitika fondide roll energia valdkonnas aidata kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide, sealhulgas energiatõhususe eesmärkide saavutamisele.

Komisjon leiab, et vastupidiselt käesolevas punktis esitatud üldisele väitele tõendavad aruande üldised tulemused, et sektoris ellu rakendatud projektid andsid ELi eesmärkide saavutamise olulise panuse. See ei juhtunud mitte sellest hoolimata, vaid selle tulemusena, et liikmesriikidel oli võimalus kasutada valikukriteeriume ja -menetlusi, mis sobisid konkreetse riiklikus ja piirkondlikus kontekstis. 2021.–2027. aasta raamistik sisaldab sätteid, mis parandaksid tõhusust, nagu parem kooskõla strateegilise raamistikuga ELi tasandil, komisjoni aktiivsem kaasamine toetuse vormi käsitlevate otsuste tegemise ning lihtsamad menetlused toetuste ja rahastamisvahendite kombineerimiseks. Võttes aga arvesse, et rahastamise juurdepääs, ettevõtete suutlikkus, sissetulekute tase ja turutõrgete laad on ELis ja sageli ka liikmesriikide sees väga erinev, kahjustaks projektide valikukriteeriumide ja -menetluste kohta ELi tasandil otsuste tegemine tõhusust.

⁷ Vt kontseptsioone ja soovitusi käsitlev dokument:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_monitoring_evaluation_en.pdf

1. soovitus. Hinnata ühtekuuluvuspoliitika fondide potentsiaalset ja tegelikku panust energiatõhususse

Komisjon ei nõustu käesoleva soovitusel osaga a.

a) Komisjon kaalub 2021.–2027. aasta programmide hindamisel, kas kavandatud energiatõhususe rahastamine võib kooskõlas ELi eesmärkide ja prioriteetide ning riiklike, piirkondlike ja kohalike vajaduste ja piirangutega luua parimat võimalikku lisaväärtust. Samuti hinnatakse riiklike energia- ja kliimakavadega seotud rakendamistingimuse täitmist.

b) Komisjon nõustub soovitusel osaga b.

130. Standardeid peeti koos muude poliitikameetmetega olulisteks vahenditeks, millega saavutada 2030. aastaks ambitsioonikamad energiatõhususe eesmärgid. Standardid võivad käsitleda erinevaid aspekte, nagu energiasäästuhoonete standardid hoonete puhul ning ökodisaini direktiivi ja energiamärgistuse määruse nõuded toodete puhul. Nende erineva laadi ja ELi õigustiku mitmekesisuse tõttu on raskem kehtestada ettevõtjatele ühiseid standardeid.

132. Komisjon on seisukohal, et kulutõhususe hindamisel tuleb arvesse võtta mitte ainult energiasäästu, vaid ka energiatõhususe investeringutega kaasnevat mitmesugust kasu, rakendatavate meetmete panust arvukate poliitikaeesmärkide täitmisse ja nendest saadavat kasu lisaks energiasäästule. See hõlmab muu hulgas kasvuhoonegaaside vähendamist, ettevõtete kulude üldist vähendamist tootlikkuse ja konkurentsivõime suurenemise tõttu, varade väärtuse suurenemist ning varade kasuliku eluea pikenemist ning uute töökohtade loomist.

Sellisel muul kasul võib olla ettevõtete jaoks positiivne finantsmõju, mis on suurem ja mõnel juhul mitu korda suurem kui energiasäästust saadav kasu.

2. soovitus. Kontrollida, kas rahastamisvahendi valik on nõuetekohaselt põhjendatud

Komisjon nõustub selle soovitusel osaga.

137. Investeeringuprioriteediga 4b „energiatõhususe ja taastuvenergia kasutamise edendamine“ seotud konkreetseid saavutusi on võimalik kindlaks teha perioodi 2014–2020 ühiste näitajate abil. Ühiste näitajate loetelu täiendati veelgi, et lisada 2021.–2027. aasta programmide tulemusnäitajad.

138. Komisjon osutab punktile 116 antud vastusele.

139. Komisjon osutab punktile 120 antud vastusele.